

Ovaj je informativni članak pripremljen u suradnji s *Vijećem javnih bilježnika Europske unije (CNUE)*.

1 Na koji se način može sačiniti raspolaganje imovinom zbog smrti (oporuka, zajednička oporuka, ugovor o nasljeđivanju)?

U rumunjskom pravu zabranjeni su zajednička oporuka i ugovor o nasljeđivanju.

Postoje sljedeće vrste oporuka: vjerodostojna oporuka i vlastoručna (holografska) oporuka.

Vlastoručnu (holografsku) oporuku napisao je, datirao i potpisao oporučitelj i prije izvršenja potvrđuje ju i ovjerava javni bilježnik.

Vjerodostojnu oporuku izvršava javni bilježnik ili druga osoba s javnim ovlastima. Oporučitelj diktira oporuku javnom bilježniku koji će ju zapisati i pročitati navodeći te formalnosti. Ako je oporučitelj već sastavio oporuku, javni bilježnik je čita i, nakon čitanja, oporučitelj izjavljuje da ona predstavlja njegovu posljednju volju. Oporuku potpisuje oporučitelj, a potvrdu vjerodostojnosti potpisuje javni bilježnik. U postupku ovjeravanja oporučitelju mogu pomagati jedan ili dva svjedoka. **Povlaštene oporuke** koje u posebnim okolnostima sastavljaju aktivni dužnosnici, uz pomoć dvaju svjedoka, imaju dokaznu snagu vjerodostojne isprave.

Ako specijalizirane institucije nasljeđuju određene iznose novca, moraju biti ispunjeni posebni formalni uvjeti utvrđeni posebnim zakonima.

Oporuka **sadržava** odredbe o imenovanju (ne)izravnog oporučnog nasljednika, raspodjeli, lišavanju nasljedstva, imenovanju izvršitelja oporuke, odgovornostima, oduzimanju nasljedstva i slično.

Odredbe o prijenosu ostavine/imovine umrle osobe nazivaju se nasljedstvom. **Nasljedstva** su opća ili u skladu s općim/posebnim pravom. **Općim nasljedstvom** daju se prava na cijelo nasljedstvo, a **nasljedstvom u skladu s općim pravom** daju se prava na njegov dio.

Vidi članak 1034. i daljnje članke Građanskog zakona.

2 Treba li ga registrirati i na koji način?

Javni bilježnik koji ovjerava oporuku mora je upisati u **Nacionalni javnobilježnički upisnik dokaza o darovima** (Registru național notarial de evidență a liberalităților RNNEL), u koji se upisuju i donacije.

Vidi članak 1046. Građanskog zakona, članak 162. Zakona br. 36/1995 o javnim bilježnicima i javnobilježničkim djelatnostima, kako je ponovno objavljen.

3 Postoje li ograničenja slobode raspolaganja imovinom zbog smrti (npr. nužni dio)?

Nužni dio nasljedstva dio je nasljedstva na koji imaju pravo nužni nasljednici (nadživjeli bračni drug, potomci i bliži preci – roditelj umrle osobe), čak i protivno željama umrle osobe. Nužni dio svakog nužnog nasljednika polovica je dijela na koji bi imali pravo kao zakonski nasljednici da nema darova ili oduzimanja nasljedstva.

Vidi članak 1086. i daljnje članke Građanskog zakona.

4 Tko nasljeđuje i koliko u slučaju izostanka raspolaganja imovinom zbog smrti?

Nasljedstvo prelazi na zakonske nasljednike, odnosno na nadživjelog bračnog druga i rodbinu umrle osobe sljedećim redoslijedom:

potomci – prvi nasljedni red

preci i bliži srodnici u pobočnoj lozi – drugi nasljedni red

daljnji preci – treći nasljedni red

daljnji srodnici u pobočnoj lozi – četvrti nasljedni red.

Potomci i preci imaju pravo na nasljedstvo bez obzira na stupanj srodstva s umrlom osobom, a srodnici u pobočnoj lozi imaju pravo na nasljedstvo do četvrtog stupnja.

Samo potomci djece umrle osobe i potomci braće i sestara umrle osobe mogu sudjelovati u nasljedstvu na temelju prava predstavljanja. U slučaju predstavljanja, nasljedstvo se raspodjeljuje prema roditeljskoj lozi. Ako loza ima više od jednog ogranka, raspodjela se odvija unutar loze uz jednaku podjelu odgovarajućeg dijela nasljedstva.

Nadživjeli bračni drug sudjeluje u nasljeđivanju zajedno s nasljednim redovima zakonskih nasljednika prema sljedećim omjerima:

1/4 ostavine ako ostatak prelazi na potomke

1/3 ostavine ako ostatak prelazi na bliže pretke i bliže srodnike u pobočnoj lozi

1/2 ostavine ako ostatak prelazi na bliže pretke ili bliže srodnike u pobočnoj lozi

3/4 ostavine ako ostatak prelazi na daljnje pretke ili daljnje srodnike u pobočnoj lozi.

Nadživjeli bračni drug ima pravo živjeti u zajedničkom domu i može naslijediti i namještaj i zajedničke kućanske aparate.

Potomci, djeca umrle osobe i njihovi izravni potomci ne uključuju druge vrste nasljednika i imaju pravo na nasljedstvo prema stupnju srodstva. Ako treba naslijediti nadživjeli bračni drug, potomci zajednički dobivaju 3/4 nasljedstva.

Bliži preci otac su i majka umrle osobe među kojima se nasljedstvo koje im pripada jednako raspodjeljuje.

Bliži srodnici u pobočnoj lozi braća su i sestre umrle osobe i njihovi potomci do četvrtog stupnja.

Ako nadživjeli bračni drug sudjeluje u nasljedstvu zajedno s bližim precima i bližim srodnicima u pobočnoj lozi, drugom nasljednom redu pripada 2/3; dio koji pripada drugom nasljednom redu iznosi 1/2 ako ima bližih predaka ili bližih srodnika u pobočnoj lozi, ali ne oboje.

Nasljedstvo koje pripada bližim precima i bližim srodnicima u pobočnoj lozi dijeli se među njima ovisno o broju bližih predaka. Ako postoji samo jedan roditelj, on dobiva 1/4, a bliži srodnici u pobočnoj lozi imaju pravo na 3/4. Ako postoje dva roditelja, oni zajednički dobivaju 1/2, a bliži srodnici u pobočnoj lozi imaju pravo na preostalih 1/2.

Nasljedstvo bližih srodnika u pobočnoj lozi jednako se dijeli među njima ili, ako sudjeluju u nasljedstvu na temelju prava predstavljanja, među roditeljskim lozama. U slučaju drugačijeg pobočnog odnosa, nasljedstvo se raspodjeljuje jednako između majčinske i očinske loze i primjenjuju se prethodna pravila.

Srodnici u pobočnoj lozi koji su u srodstvu s umrlom osobom prema obje loze dobivaju objedinjene dijelove.

Ako nema nasljednika, **ostavina je ošasna**, i preuzima je općina, grad ili mjesto u kojem se ona nalazi u trenutku raspodjele.

Vidi članke 970. – 983. i članke 1135. – 1140. Građanskog zakona.

5 Koje je tijelo nadležno:

5.1 u slučajevima nasljeđivanja?

Za izvanparnične ostavinske postupke nadležni su javni bilježnici, a prvostupanjski sudovi („Judecătorie“) nadležni su za provođenje parničnih ostavinskih postupaka.

Nasljednik ili neka druga zainteresirana osoba mogu izravno uputiti predmet sudu nakon podnošenja ovjerene potvrde o provjeri upisnika nasljeđivanja.

Vidi članak 101. i daljnje članke Zakona br. 36/1995, članak 193. Zakona o parničnom postupku.

5.2 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nasljedstva?

Vidi točku (b).

Nasljednik izričito prihvaća nasljedstvo kada izričito preuzme pravo/sposobnost nasljednika. To je prihvaćanje prešutno kada se obavlja putem akta/radnje koja se može izvršiti samo u svojstvu nasljednika (članak 1108. Građanskog zakona).

Izjava o odricanju od nasljedstva daje se pred javnim bilježnikom ili u diplomatskoj misiji ili konzularnom predstavništvu Rumunjske (članak 1120. stavak 2. Građanskog zakona).

Svi javnobilježnički instrumenti koji se odnose na prihvaćanje nasljedstva ili odricanje od njega upisani su u Nacionalni javnobilježnički upisnik dokaza o oporučnim mogućnostima (Registrul național notarial de evidentță a opțiunilor succesorale RNNEOS).

5.3 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju legata?

Vidi točku (b).

5.4 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nužnog dijela nasljedstva?

Vidi točku (b).

Nakon pokretanja ostavinskog postupka, darovi kojima se povrjeđuje rezerva nasljedstva mogu se smanjiti na zahtjev nužnih nasljednika, nasljednika i neosiguranih vjerovnika nužnih nasljednika. Ako ima više nužnih nasljednika, smanjenje se primjenjuje samo unutar granica nužnog dijela koji se duguje podnositelju i primjenjuje se samo na potonjeg. Rezultat smanjenja bit će neučinkovita nasljedstva ili poništenje donacija.

Vidi članke 1092. – 1097. Građanskog zakona.

6 Kratak opis postupka rješavanja nasljedstva sukladno nacionalnom zakonu, uključujući likvidaciju ostavine i raspodjelu imovine (time su uključeni podaci o tomu je li postupak nasljeđivanja pokrenuo sud ili neko drugo nadležno tijelo po službenoj dužnosti)*

Javnobilježnički ostavinski postupak pokreće se na zahtjev. Zahtjev se upisuje u upisnik nasljedstava javnog bilježnika, nakon upisa u upisnik nasljedstava u javnobilježničkoj komori. Nadležni javni bilježnik provjerava njihovu mjesnu nadležnost i nalaže pozivanje osoba koje imaju pravo na nasljedstvo i, ako postoji oporuka, poziva oporučnog nasljednika, izvršitelja oporuke, pravnog zastupnika pravno nesposobnog nasljednika, nadzorno tijelo, predstavnika javne uprave (u slučaju ošasne ostavine). Javni bilježnik utvrđuje sposobnost nasljednika i oporučnih nasljednika, opseg njihovih prava i sastav ostavine umrle osobe. Broj i sposobnost nasljednika i/ili pravo oporučnog nasljednika utvrđuju se aktima o građanskom statusu, oporukom ili uz pomoć svjedoka. Imovina se dokazuje službenim ispravama/drugim dokaznim sredstvima priznatima zakonom.

Vidi članke 101. – 118. Zakona br. 36/1995, ponovno objavljenog.

Nasljednik ili neka druga zainteresirana osoba mogu izravno uputiti predmet nadležnom sudu nakon podnošenja ovjerene potvrde o provjeri upisnika nasljedstava. Sudska raspodjela može se izvršiti na temelju dogovora stranaka ili, ako to nije slučaj, sud mora utvrditi imovinu, status nasljednika, dio ostavine, potraživanja, dugovanja i obveza. Sud može donijeti odluku o ograničenju pretjeranih darova i o izvješću o darovanjima. Podjela imovine obavlja se u naravi, sastavljanjem skupina ili davanjem imovine jednom od nasljednika uz uvjet plaćanja iznosa dugovanja preostalim nasljednicima. Sud može naložiti prodaju imovine uz suglasnost stranaka ili uz pomoć izvršitelja na javnoj dražbi. Sud odlučuje rješenjem i raspodjeljuje iznose koje je jedan od nasljednika položio za druge i iznose ostvarene prodajom.

Vidi članak 108. Zakona br. 36/1995, članak 193. stavak 3. Zakona o parničnom postupku.

Javni bilježnik može nastaviti s **likvidacijom obveza iz nasljedstva** uz suglasnost svih nasljednika te s naplatom potraživanja; plaćanjem dugovanja i obveza; prodajom pokretne imovine (i); izvršenjem određenih nasljedstva.

U obveznoj preliminarnoj fazi, javni bilježnik izdaje **potvrdu o likvidaciji nasljedstva** u kojoj je navedena ostavina (potraživanja i obveze), nasljednici i njihovi dijelovi te suglasnost nasljednika u odnosu na sredstva likvidacije obveza, imenovanje likvidatora i rok za okončanje likvidacije.

Likvidator naplaćuje potraživanja nasljedstva, plaća dugovanja i prodaje imovinu. Likvidator dostavlja izvješće imenovanom javnom bilježniku u kojem su navedeni postupci koji su provedeni u svrhu naplate potraživanja i način plaćanja dugova. Nakon završetka, javni bilježnik izdaje **potvrdu o nasljedniku**, i u ostavini se označava neto proizvod likvidacije.

Vidi članke 119. – 132. Zakona br. 36/1995, članak 1114. Zakona o parničnom postupku.

Raspodjela ostavine između nasljednika provodi se nakon izdavanja potvrde o nasljedniku po završetku likvidacije. Raspodjela ostavine može biti dobrovoljna. Izvješće o donacijama obveza je nadživjelog bračnog druga i potomaka umrle osobe koji imaju pravo na zakonsko nasljedstvo da vrate u nasljedstvo doniranu imovinu, ali da pritom nisu oslobođeni obveze izvješćivanja.

Plaćanje obveza. Izuzeća od zakonske raspodjele obveza iz nasljedstva

Opći nasljednici i nasljednici u skladu s općim pravom moraju pridonijeti plaćanju dugovanja i obveza iz ostavine razmjerno njihovu dijelu.

Osobni vjerovnici nasljednika i sve zainteresirane osobe mogu tražiti raspodjelu nasljedstva ili ostvarivati pravo nazočnosti u trenutku dobrovoljne raspodjele ili utjecati na raspodjelu. Zahtjevi vjerovnika unose se u Nacionalni javnobilježnički upisnik dokaza o vjerovnicima koji su fizičke osobe i dokaza o protivljenju raspodjele nasljedstva (RNNEC – Registrul național notarial de evidentță a creditorilor persoanelor fizice și a opozițiilor la efectuarea partajului succesoral).

Opći nasljednik/nasljednik s općim pravom koji je preplatio udio u zajedničkom dugu ima pravo na pravni lijek protiv drugih nasljednika, ali samo za dio zajedničkog duga koji odgovara dijelu svakog od nasljednika, čak i ako je zamijenjen u pravima vjerovnika.

Raspodjela imovine predaka

Preci mogu raspodijeliti svoju imovinu među nasljednicima darovnicom ili oporukom. Ako nije uključena cjelokupna imovina iz nasljedstva, imovina koja nije uključena raspodjeljuje se u skladu sa zakonom.

Vidi članke 669. – 686. i članke 1143. – 1163. Građanskog zakona.

7 Kada i kako osoba postaje nasljednik ili legatar?

Osoba može nasljeđivati ako *postoji* u trenutku pokretanja ostavinskog postupka i/ili ima sposobnost primanja darova; ima pravo na nasljedstvo; nije nedostojna; nije lišena nasljedstva.

Osoba koja je pozvana da primi nasljedstvo može ga prihvatiti ili ga se odreći. Oporučni nasljednik koji je zakonski nasljednik može ostvarivati bilo koju od tih sposobnosti. Ako se, unatoč tome što nije povrijeđena rezerva, pokaže u oporuci da je umrla osoba željela smanjiti dio koji pripada zakonskom nasljedniku, potonji može biti samo oporučni nasljednik.

Vidi članke 957. – 963., 987., 989., 993., 1074. – 1076., 1100. i 1102. Građanskog zakona.

8 Jesu li nasljednici odgovorni za dugove preminuloga i pod kojim uvjetima?

Da, vidi točku 6.

9 Koji su dokumenti i/ili informacije potrebne u svrhu registracije nepokretne imovine?

Uz zahtjev za upis u zemljišne knjige prilaže se izvorna isprava/njezin ovjereni preslik i, u slučaju sudske odluke, ovjereni preslik s oznakom „završna verzija”. Upis je završen izdavanjem dokaza o upisu u zemljišne knjige ako isprava ispunjuje nekoliko formalnih zahtjeva: navođenje stranke i nekretnine; postojanje ovjerenog prijevoda (u slučaju vjerodostojnog javnobilježničkog instrumenta, mora ga izdati rumunjski javni bilježnik), postojanje izvadaka iz zemljišnih knjiga; plaćanje naknade itd. Prvi upis nekretnine u integrirani informacijski sustav katastra i zemljišnih knjiga može se izvršiti i na temelju potvrde o nasljedniku i katastarskih isprava.

9.1 Je li imenovanje upravitelja obvezno ili je obvezno na zahtjev? Koje je korake potrebno poduzeti ako je imenovanje upravitelja obvezno ili obvezno na zahtjev?

Dobrovoljno imenovanje

Oporučitelj može imenovati jednu ili više osoba dajući im ovlasti izvršavanja oporuke. Izvršitelj oporuke upravlja ostavinom do dvije godine nakon pokretanja ostavinskog postupka. To se razdoblje može produljiti sudskom odlukom.

Obvezno imenovanje

Ako dužnik umre prije imenovanja izvršitelja, nije moguće pokrenuti obvezno izvršenje i, ako umre nakon pokretanja, ono se ne može nastaviti dok ne bude prihvaćeno nasljedstvo ili dok ne bude imenovan skrbnik ostavine / posebni skrbnik. Ako vjerovnik ili izvršitelj saznaju da je dužnik umro, moraju zatražiti da nadležna javnobilježnička komora u posljednjem mjestu prebivališta umrle osobe to upiše u posebni upisnik za pokretanje obveznog izvršenja i da izda potvrdu. U toj potvrdi trebalo bi biti navedeno je li nasljedstvo predano i, ako jest, trebali bi biti navedeni nasljednici i je li do prihvaćanja nasljedstva bio imenovan skrbnik.

Ako postoji opasnost od prodaje, gubitka, zamjene/uništenja imovine, javni bilježnik zapečaćuje imovinu i predaje ju skrbniku.

Do prihvaćanja nasljedstva ili ako nije poznat nasljednik, javni bilježnik može imenovati posebnog skrbnika ostavine u cilju zaštite prava mogućeg nasljednika. Vidi članak 686. Zakona o parničnom postupku, članak 1117. stavak 3., članak 1136., članke 1077. – 1085. Građanskog zakona.

9.2 Tko je ovlašten za izvršavanje oporuke nakon smrti i/ili upravljanje ostavinom?

Izvršitelj oporuke, likvidator, zakonski nasljednik / oporučni nasljednik, imenovani skrbnik (vidi točku a).

Likvidatora, koji izvršava svoje odgovornosti pod nadzorom javnog bilježnika, mogu imenovati umrlo osoba, nasljednici ili sud.

Vidi članak 124. Zakona br. 36/1995, članak 1117. stavak 3., članak 1136. Građanskog zakona.

9.3 Koje ovlasti ima upravitelj?

Vidi točku a).

Izvršitelj oporuke stavlja pečate, sastavlja popis imovine, traži od suda da odobri prodaju imovine, plaća dugove iz nasljedstva i vrši naplatu potraživanja iz nasljedstva.

Vidi članke 1077. – 1085. Građanskog zakona, članke 101. – 132. Zakona br. 36/1995.

10 Koji se dokumenti obično izdaju sukladno nacionalnom zakonu tijekom ili na kraju postupka nasljeđivanja kojima se dokazuju status i prava korisnika? Imaju li ti dokumenti posebnu dokaznu snagu?

Javni bilježnik sastavlja obrazložene **zaključke**, i, nakon predaje nasljedstva, donosi završni zaključak na temelju kojeg se izdaje potvrda o nasljedniku / oporučnom nasljedniku.

Potvrda o nasljedniku uključuje način utvrđivanja opsega prava i služi kao dokaz o sposobnosti nasljednika i o imovinskom pravu. Javni bilježnik može izdati **potvrdu o statusu nasljednika** u kojoj su navedeni broj, sposobnost i opseg prava, ali ne i ostavina.

Ako nema nasljednika, nasljedstvo se smatra ošasnim i izdaje se **potvrda o ošasnom nasljedstvu**.

Javni bilježnik može nastaviti postupak kako bi se dodala propuštena imovina i izdaje **dodatak potvrdi o nasljedniku**.

Osobe koje smatraju da su pretrpjele štetu mogu sudu podnijeti zahtjev za poništenje potvrde i uspostavu njihovih prava. **U slučaju poništenja, javni bilježnik izdaje novu potvrdu o nasljedniku na temelju pravomoćne sudske odluke.**

Zahtjevom za nasljeđivanje, opći nasljednik / nasljednik u skladu s općim pravom može u bilo kojem trenutku dobiti potvrdu te sposobnosti za osobu koja posjeduje imovinu iz ostavine *bez* imovinskih prava.

Tijekom parničnog ostavinskog postupka, sudovi donose zaključak i odluke. Odluka o raspodjeli ima pravni učinak i izvršna je kada postane pravomoćna.

Vidi članke 1130. – 1134., 1635. – 1639. Građanskog zakona, članke 111. – 118. i daljnje članke Zakona br. 36/1995.

Posljednji put ažurirano: 13/10/2015

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.